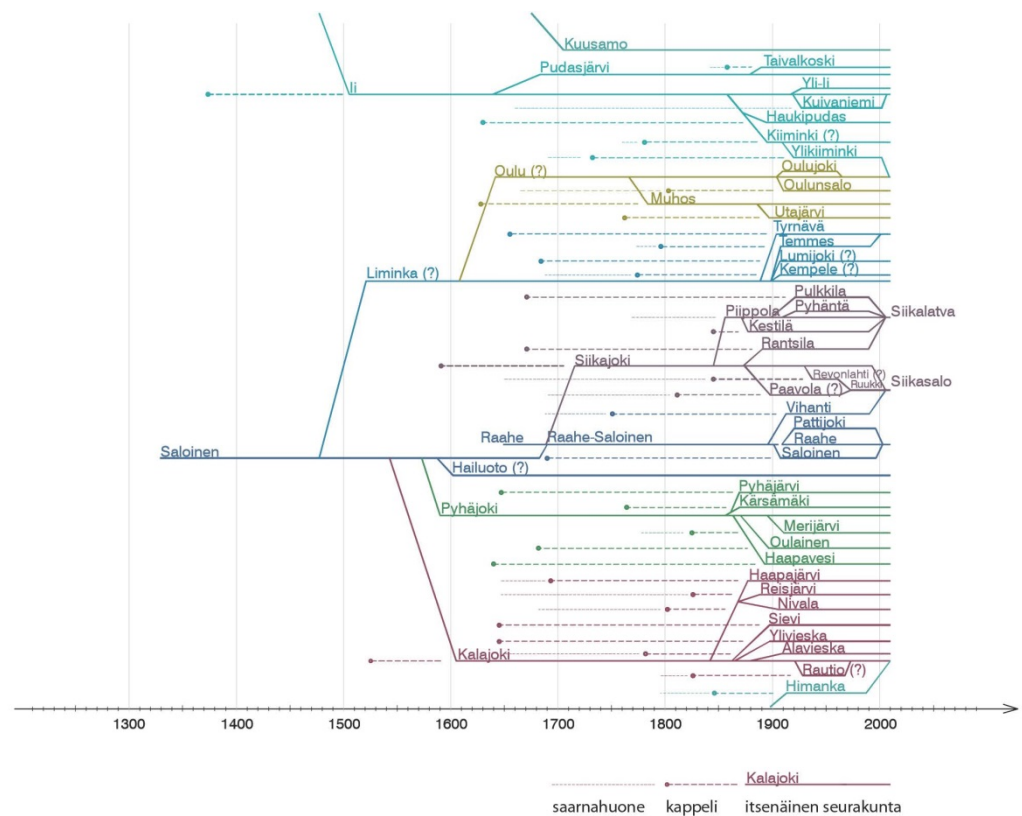

Seurakuntayhtymän synty ja alkuvuodet

Kun katsomme tästä hetkestä ympäröivää maailmaa ja kirkkoakin, lähtee ajattelumme helposti siitä, että nyt olemassa olevat rakenteet ovat meille annetut, ikään kuin osa pysyvää olemassa oloa.

Jos kuitenkin katsomme aluettamme hieman pidemmällä aikajaksolla, todellisuus näyttää erilaiselta.

Alla oleva kuva kertoo selkeällä tavalla, että kuinka lyhyessä ajassa nykyinen seurakuntarakente on muodostunut.

Pohjois-Pohjanmaan kirkkoympäristöt

Oulun seurakunta perustettiin vuonna 1608, ja sellaisenaan se pysyi 1700-luvun loppupuolelle asti, jolloin Muhos irtautui omaksi kirkkoherrakunnakseen. Siinä muodossaan Oulun seurakunta pysyi 1900-luvun alkuun asti, jolloin syntyivät Oulujoen ja Oulunsalon seurakunnat.

Oulun seurakunta toimi oululaisten omana seurakuntana, vaikka mm. Tuiraan oli tehty jo rukoushuone, joka vihittiin käyttöön elokuussa 1916. Tuomiokirkkoseurakunnaksi se muutui vuonna 1900, kun piispanistuin siirtyi Kuopiosta Ouluun.

Sotien jälkeen, erityisesti 50-luvun lopulta alkaen, kaupunkimme kasvu kiihtyi mm. teollistumisen ja yliopiston tulon myötä. Kaupunginisille tuli tarve löytää tilaa uudelle rakentamiselle. Tulivat aluesiirrot. Pohjoisissa osissa mm. nykyinen Kuivasjärvi siirtyi Haukiputaalta Ouluun, kuten myös Pateniemi ja nykyisin Rajakylänä tunnettu kaupunginosa. Vartuneemmat muistavat kaupungin tervetulokyltin vanhan 4-tien varrelta (nykyisen Koskelantie) Taskilan ja Rajakylän välissä, jossa kuntaraja sijaitsi.

Ehkä suurin seurakuntien elämää koskettava muutos tapahtui vuonna 1965, jolloin silloinen Oulujoen kunta liitettiin Oulun kaupunkiin.

Kun tuo prosessi oli ollut tiedossa myös kirkon puolella, oli täällä käynnistetty valmistelut liitoksen hoitamiseen ja samalla sen pohtimiseen, miten laajentuneessa Oulussa voitaisiin parhaiten turvata seurakunnallinen toiminta.

Yhteinen ymmärrys syntyi siitä, että ei olisi toimivaa yhdistää seurakuntia, mutta ei myöskään mielekästä muodostaa seurakuntayhtymää, jossa olisi kaksi niin suuresti toisistaan poikkeavan kokoista seurakuntaa.

Seurauksena oli se, että näistä kahdesta muodostuva alue jaettiin uudelleen ja muodostettiin uusina seurakuntina Tuira ja Karjasilta. Tuolloin tehty aluejako vastasi luonnollisia rajoja (joki, rata ja Kuusamontie) ja synnytti neljä jäsenmääriltään kohtuullisen samankokoista seurakuntaa.

Päätöksen näiden neljän eli kahden uuden ja kahden vanhan seurakunnan muodostamisesta teki Kirkkohallitus 28.6.1965. Valtioneuvosto käsitteli asiaa 13.8.1965 ja päätti, että uusi seurakuntajako astuu voimaan 1.1.1966.

Tässä yhteydessä lain pohjalta tuli tarpeelliseksi muodostaa saman kunnan alueella toimivien seurakuntien muodostama seurakuntayhtymä.

Aloittaessaan seurakuntayhtymä sai hoidettavakseen vain ne pakolliset tehtävät, jotka sille oli siirrettävä. Niitä olivat lähinnä talous, keskusrekisteri, kiinteistöt sekä hautatoimi.

Taloutta ja hallintoa johtamaan ja samalla talouspäälliköksi nimitettiin pastori Aaro Marttila. Luonnollisesti muodostettiin myös normaalit tuon ajan kirkkolain mukaiset hallintoelimet.

Seurakuntalaisten kannalta suurin yksittäinen muutos oli se, että muodostettiin seurakuntien yhteinen keskusrekisteri, joka käytännössä tarkoitti sitä, että kirkkoherranvirastot ja arkistot sijoitettiin sen yhteyteen ja jakamattomien seurakuntien arkisto jäi tuomiokirkkoseurakunnan silloisen kirkkoherran eli tuomiorovastin johtoon ja valvontaan. Rekisterin ensimmäiseksi johtajaksi kutsuttiin Limingan kirkkoherra Lauri Oravainen, joka tekikin uudesta rekisteristä edelläkävijän koko maahan.

Tämä tarkoitti sitä, että Helsingin tavasta poiketen Oulussa tehtiin täydellinen kirkonkirjojen keskittäminen keskusrekisteriin, ja rekisterinjohtajalle siirrettiin se valta ja vastuu, joka muutoin olisi kuulunut kullekin kirkkoherralle. Tämä malli havaittiin myös Kirkkohallituksessa viisaaksi, minkä vuoksi se ehdotti vuoden 1968 kirkolliskokoukselle tämän mallin mainitsemista kirkkolaissa. Tämä johti siihen, että tämän jälkeen perustetut keskusrekisterit ottivat sen toimintamallikseen.

Alkuvuodet yhtymä toimi alkuperäisen ajatuksen mukaisesti tukipalvelujen tuottajana tällä paikalla (Isokatu 17) sijainneen seurakuntatalon alakerrassa. Mutta jo muutamien vuosien jälkeen haluttiin laajentaa toimintaa. Hallintoa moninaistettiin, ja myös yhtymään tuotiin lain sallimissa puitteissa ns. yhteisiä toimintoja.

Laajimmillaan näitä olivat lapsityö, pyhäkoulutyö, iltapäiväkerhoto, nuorisotyö, opiskelijatyö, sairaansielunhoito, perheneuvonta ja diakonia suurelta osin. Kun itse tulin pysyvään työsuhteeseen 1977 ja menin ns. työmuodonjohtajien kokoukseen, oli paikalla pitkälle kolmattakymmentä ”johtajaa”. Eli alun ajatus oli saanut aivan uuden asun jo vajaassa kymmenessä vuodessa. Tuolloin Oulussa eli hieman kärjistettynä käsite ”viides seurakunta”.

Sittemmin tuota rakennetta on osin purettu ja toimintoja siirretty seurakuntien hoidettavaksi, mutta yhä yhtymä vastaa myös osasta seurakunnallista toimintaa.

Vuosien myötä väestön lisääntyessä ja kaupungin laajentuessa on työntekijämäärä lisääntynyt ja toimintakulttuurimme mukaisesti on myös toimintatiloja rakennettu ehkä turhanakin innokkaasti. Tänäpäin me tunnemme tuon kehityksen painon harteillamme.

Nyt olemme jälleen uudessa tilanteessa, kun vuonna 2013 yhtymään liittyivät myös Kiimingin, Haukiputaan ja Oulunsalon seurakunnat.

Voimme varmaan kaikki todeta, että vuoden 1966 päätös yhtymän muodostamisesta on ollut monella tapaa viisas ratkaisu. Kirkollista kieltä käyttäen se on ollut siunaukseksi meille. Oikean kokoinen ja oikeisiin asioihin keskittyvä yhtymä on myös tulevaisuudessa se järkevin tapa turvata seurakunnallisen toiminnan resurssit.

Jotain on kuitenkin tehtävä, muuta kuin kosmeettisia kasvojenkohotuksia, ja luulen, että panelistimme tulevatkin pureutumaan tähän.

Päätän osuuteeni vanhan opettajani kysymykseen: ”Miksi kirkko on olemassa?” ja hänen vastaukseensa: ”Siksi että täällä kuollaan.” Meidän on siis aina muistettava, että kirkko on ennen muuta sanan ja sakramenttien yhteisö, jonka ainut tehtävä on opettaa, palvella ja julistaa. Ydinkysymys on se, mitä se tarvitsee toteuttaakseen tätä tehtävää.

Ärsykkeeksi panelisteille näytän edellä olevaan liittyen alla olevan kuvan koko kirkkomme henkilöstörakenteesta vuoden 2014 tilastojen mukaisena.

*määräaikaisten osuus 3818